

Z železniške postaje Medno je najkrajši dostop na Katarino in sicer čez Golo brdo. Toda zaman boš iskal kakršno koli oznako, ki bi te usmerila tja. Na postaji ti radi povedo, da imaš na izbiro dve poti: mimo motela in od tam na levo skozi gozdček v Seničico do prvega mlina, ali pa ob vzhodnem robu vasi čez Medanski hrib k istemu mlinu. S prve poti skoraj nimaš kam zaiti, da prideš na cesto, ki pelje od Medvod proti Slavkovemu domu in je zato tudi skrbno markirana, še preveč skrbno! Druga pot pa utegne novince spraviti v precejšnjo zadrego. Na vogalu skrajne hiše v Mednem ti pokaže obledela markacija po ravnem kolovozu proti gozdu, tam pa storiš najbolje, če se med različnimi odcepi usmerjaš naravnost v hrib, kajti markiran ni nobeden. Pravi kaos poti pa je šele na slemenu. Prešernov trg v Ljubljani je proti temu prava reva. O markacijah, ki bi bile tu krvavo potrebne, nobene sledi. Prvo zagledaš šele precej daleč vstran, če kreneš s slemena levo napošev. Le kje se je vzela tako na samem! Morda naletiš potem po bregu še na eno ali dve; znamenje, da boš kmalu pri brvi čez Babišnico in koj nato pri mlinu ob cesti.

Kolikor je bilo doslej premalo markacij, jih bo zdaj vse preveč, pravi pravcati supermarkacitis! Na občinski cesti, ki zavije od mlina proti dobrih deset minut oddaljenemu, ves čas vidnemu Golemu brdu, se jih ponuja najmanj tucat. Nekatere med njimi celo s smerno puščico, čeprav ni nikjer nobenega odcepa. Takšno si je brižni markacist privoščil tudi na vogalu prve hiše v vasi, nemara v skrbi, da bi koga ne zaneslo v bližnje »zavetišče« ... Ni pa našel primerne predmeta onkraj vasi, da bi na njem označil odcep na Slavkov dom. Nesmiselnih markacij s puščicami je na nadaljnji poti proti Katarini še lepo število. Najbolj zabavne so vsekakor na ozki stezi, ki prečka strmo podnožje Jeterbenka in je vsaka skrb odveč, da bi kdo prostovoljno krenil z nje na to ali ono stran.

Z Rašice, ne tiste Trubarjeve pod Turjakom, ampak tiste nad Savo, ki jo je bil okupator prvo požgal v naši deželi, so po obnovitvi spejljali lepo cesto na istoimenski vrh k razglednemu stolpu. Oboje me je zanimalo, da sem si šel ob prvi priložnosti pogledat. Cesta se pne v blagem vzponu proti gozdu in od tam v nekaj ovinkih na vrh. Ni kdove kako široka in tudi ne kaj prida negovana, vendar

Še ena vpisna knjiga iz Solčave

(Nadaljevanje)

Tine Orel

DR. JOHANNES FRISCHAUF

O Frischaufovem delu pri odkrivanju Savinjskih Alp je bilo že dovolj napisanega, pred nekaj leti nam je njegova pota plastično opisal še Boris Režek v knjigi »Stene in grebeni«. V solčavski knjigi je graški univerzitetni profesor, soustanovitelj savinjske podružnice SPD, vpisal lahko enodneвно turo iz Železne Kaple v Solčavo 21. julija 1876 in priporočil turistom gostilničarja Herleta kot moža, ki vso solčavsko okolico dobro pozna. Za Herleta je priporočilo renomiranega poznavalca solčavskih planin gotovo mnogo pomenilo. Na dr. J. Frischaufa se sklicuje nekaj vpisov na naslednjih straneh. Sam pa je na 5. strani vpisal turo iz Solčave na Gornje

je niti v najgostejši megli ne bi mogel zgrešiti. Le komu neki je bilo potrebno, da jo je šel markirat, kaj markirat — posvinjat s tako nemarnimi spakami, za katere je ime markacija skoraj bogokletna oskrumba tega pojma. Nobena ni manjša od glave, nakacane pa kakor v deliriju. Vsaka količkaj pripravna skala ali drevo ob cesti je postalo žrtev tega svojevrstnega markacitisa.

Enega teh izrodkov sem tudi fotografiral. Kljub pravilni osvetlitvi, na katero zmerom pazim, pa je bil ta posnetek od vseh drugih na filmskem traku edini pokvarjen, da vam na žalost ne morem postreči z njim. Lahko si torej mislite, kakšna prikazen mora biti, da se je še fotografski aparat ustraši.

Jezerko 16. 8. 1876, 18. sept. istega leta pa vzpon na Ojstrico iz Robanovega kota, kjer tedaj še ni tekla zavarovana steza iz Jeruzal na Žvižgovec in Moličko peč. Konec letošnjih študijskih tur, je tedaj zapisal Frischauf.

Naslednje leto je Frischauf 1. avg. opisal vzpon od Uršiča v Kamniški Bistrici čez Brano v Logarsko in Solčavo. Isti dan je prišel iz Celja prof. dr. C. Blodig³ z večjo družbo in hotel priti preko Okrešlja na Grintovec. 7. avgusta 1877 je dr. Frischauf vpisal prvenstveni vzpon na Mrzlo goro v spremstvu vodnikov Janeza Piskernika, Gregorja Gračnerja in Gregorja Bajdeta. Pri slednjem je pripisal, da je ovčji pastir na planini Krnica. Gor grede so šli preko Krnice, dol preko Latvice k Škafu. »Turo k Škafu v dolini »Jezia« (2 1/2 ure od vhoda v dolino), sleherniku priporočam.« Ime »Jezia« je Frischauf v kasnejšem vpisu popravil v pravilno Jezera (femininum).

Avgusta 1. 1878 je bil Frischauf spet v Solčavi, to pot s svojo ženo Wally roj. Hemitzstein. Pri vpisu je priporočil turistom, ki prihajajo od lučke strani, da stopijo pogledat v Robanov kot (tja in nazaj 1 uro. Frischauf je najbrž namenoma navedel krajši čas, da bi naredil Robanov kot še vabljivejši).

Nato je na kratko opisal »Škaf« v dolini Jezera (Der Skaf in Jezeriathale). »Notranji zatrep doline Jezere, 2 1/2 ure od vhoda v Logarsko dolino, skriva planinsko redkost (alpine Rarität) imenovano Škaf (nemško Schaff — Botich). Nad zatrepom doline se dviga previsna rdeča stena, voda, ki teče raz stene, pa je izdolblja v vnožju stene škafu podobno globel, polno snega. Oblika tega škafa je izredno interesantna... Za pristop na Škaf so dereze skoraj vedno potrebne. Globina škafa seže do 20 m, premer 15—30 metrov. Mimo Škafa drži steza na Mrzlo goro. — I. Frischauf.«

Po tem opisu Škafa v tej knjigi Frischaufovega peresa ne zasledimo več, čeprav je bil Frischauf še večkrat tod.

Nanj pa se nanašajo nekateri drugi vpisi. Naj navedem dva: Richard Issler, glavni urednik »Der N. d. Alpenzeitung«, je bil od 13.—15. avg. 1876 v Savinjskih Alpah z večjo družbo, ki jo je vodil dr. Frischauf. Bili so na Grintovcu, na Jezerskem, na Okrešlju, na

Brani in v Solčavi, Issler pravi, da se je s tem udeležil slavnostne otvoritve Savinjskih Alp⁴ in da se zahvaljuje društvu »Steirischer Gebirgsverein«, društvu »Santhaler« in vrlemu dr. J. Frischaufu, prijatelju Alp. Issler je dal ime Savinjskemu sedlu.

Na str. 17 slavi Frischaufa dr. G. Warmuth iz Dunaja, večkrat gost Solčave. Takole piše: »Vivat Johannes Frischauf! Ta nam je z odlično monografijo »Die Santhaler Alpen« (Wien 1877) odkril to čudovito skupino.«. Z dr. Warmuthom sta se vpisala dva holandska advokata iz Haaga.

V knjigi sta torej zabeleženi dve za Savinjske Alpe in za GSD važni dejstvi: Slavnostna otvoritev planinstva s solčavske in jezerjanske strani in izid Frischaufove monografije o Savinjskih Alpah, ki je ponesla njih ime in lepoto v veliki svet.

SOLČAVSKI RUS FRANCE ŠTIFTAR — TVORCEV

Solčavan Štiftarjev France, o katerem je v Celjskem zborniku pisal Rasto Pustoslemšek⁵, se je vpisal na str. 20 in 130, 24. julija l. 1878, 20. 7. in 1. 8. 1898. Med samimi nemškimi vpisi je ta ruska »zarjadka«, bučna vseslavjanska budnica, pravo presenečenje, brez polemičnih posledic v obliki šovinističnih pripisov. Drugače tudi biti ne more, saj tudi pot, ki jo je slovenstvu iz zagate kazal Štiftar in drugi njegovih misli, ni bila prava in zato nič kaj mikavna, za Nemce in nemčurje pa vsaj v tem času ne preveč vznemirljiva.

Slavbjsja že, slavbjsja, mogućaja Rusi!
Predv vragmi Slavjanstva ne trusi!
Likujte že bratbja, — nastala pora
Nam grjanut družnyje, rodneye »ura«!⁶

F. M. Štiftar, predavatelj
gimn. v Kaluge

Dvajset let kasneje je gimnazijski profesor iz Kaluge, po rodu iz Štiftarjevine nad Solčavo, ki danes nima več takratne podobe, vpisal po rusko, da je le tisti velik, ki ima mnogo izkušenj. Po aktivnem življenju, posvečenem daljnemu slovanskemu bratu, vpiše Štiftar, zdaj Božidar, ne več France, ko »tretjikrat doma« obišče svoj rodni kraj, naslednje voščilo v materinem jeziku:

⁴ Gl. Kočbek, Savinjske Alpe 1926 str. 39.

⁵ Gl. Celjski zbornik 1958, str. 122.

⁶ Bodi ponosna mogočna Rusija!

Ne kloni pred sovražniki slovanstva!

Vrskajte bratje, prišla je ura,

ko nam grmi družni, rodni »urá«!

³ Dr. Carl Blodig je eden najbolj znanih nemških alpinistov. Bil je na vseh štiritisočakah Evrope, dosegel starost blizu 100 let, član DAV je bil preko 70 let.

Premili mi moj, slovenski narod!
 Da spremlja Te blagoslov povsod!
 Le vrló se bori za pravo stvar!
 V jedinstvu je moč, ne pozab'nikar!

Domotožje je v teh geslih, ne prav izživeto domoljubje in nerazumevanje domačih razmer, ki so se v dvajsetih letih močno predrugačile. Štifter in njegov rod sta se precepila na drugo drevo, niti ime ni ostalo, prevedel se je iz »fevdalnega« štiftarja na ambicioznega Tvorceva, ostal pa je zvest spominu na ožjo domačijo in svoje ljudstvo ter mu seveda privoščil vse najboljše.

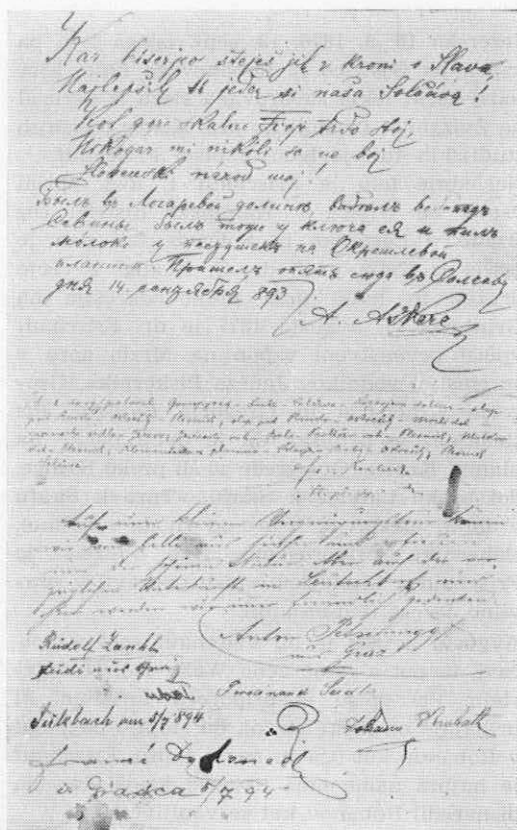
ZNAMENITI SLOVENSKI PLANINCI

Knjiga vsebuje lepo vrsto imen, ki so vpisana v zgodovino našega planinstva. Mnogi med njimi so se vpisali v knjigo še kot nedorasli mladeniči, se vpisali kot mladi možje, ki so nastopili svoje poklice in se v njem ta bolj oni manj uspešno uveljavljali, pot v Logarsko pa so iz leta v leto, kakor da bi bila obvezna, opravili. 18. 7. 1887 sta se vpisala »Fr. Tominšek in Josef Tominšek III. Cl« s pripisom »drei hungrige Studenten«. Mimo vodnikov Piskernika, Ošepa, Gregorja Gračnerja, Gregorja Bajdeta, vpisanih od druge roke, so tu 29. 9. 1892 Blazij Jurko, učitelj iz Razborja, ki bi mu lahko rekli zasavski Kocbek, saj je z lastnimi močmi postavil na noge Jurkovo kočó na Lisci in mu je Savinjska podružnica segla pod pazduho s podporo 100 gld. šele, ko je bila kočá že odprta.

Poleg Kocbeka, ki je v knjigi največkrat vpisan, stoji 11. 7. 1895 Franc Roblek iz Žalca. S Kocbekom sta iz Celovca prišla v Solčavo čez Šentlenartsko sedlo, v tistih časih kaj običajna pot. Za takratne razmere je gotovo značilen vpis, s katerim je svojo pot v Logarsko dokumentirala Fludrnikova družina »Gastwirt aus Laufen«, iz Ljubnega, takoj za Fludrniki nemška trojka »aus Gonobitz«, iz Konjic, med njimi Mathias Hötzl, Oberlehrer, takoj za temi pa celjski gimnazijec Branko Žižek na potu iz Vojnika na Bled. Slednji je — najbrž onim »aus Laufen« in »aus Gonobitz« navkljub — pripisal še:

»Naprej moj rod
 naprej zastava Slave!«

Sem lahko štejemo Rasta Pustoslemška, ki se je v knjigo vpisoval od dijaških let. Za desetletnico obstoja savinjske podružnice SPD se je vpisal dr. Juro Hrašovec, ki je

Aškerc in Kocbekov vpis l. 1893 (gl. PV 1963/7 str. 326)

Foto: Pelikan

kasneje posegel v delovanje podružnice in se kot viden politični delavec boril za gospodarski napredek Gornje Savinjske doline. Z njim je bil cel trop mladine, nekatera teh imen kasneje večkrat stoje v zapisnikih savinjske podružnice: Aleksander Hrašovec, stud. iuris, Franc Hrašovec, četrtošolec v Celju, Bogomil Hrašovec, sedmošolec v Celju, Dragotin Vrečko, šestošolec iz Celja, Vladimir, Franc in Josip Vrečko. Med temi je Bogomil, kasnejši dr. Milko Hrašovec, zašlužni predsednik savinjske podružnice SPD v letih pred zadnjo vojno.

L. 1908 se vpiše Milan Lemež, kasnejši ljubljanski odvetnik dr. Milan Lemež, še danes aktiven planinec in ljubitelj Logarske doline. Pripisal je domoljubni zapisek:

»Slovenec, tvoja zemlja je krasna,
 zato se ne gani s svojega mesta, ne pusti,
 da ti trga
 kruti sovražnik domačo grudo. Iz naroda
 za narod«.

L. 1908 beremo ime *Ivana Marsela*, ki je ostal planinstvu zvest vse do danes. L. 1909 se vpiše *Srečko Brodar*, sedmošolec iz Ljubljane, kasnejši celjski profesor, odbornik savinjske podružnice, sedaj univ. profesor v Ljubljani. V istem letu se je prvič vpisal *Branko Zemljič*, dolgoletni tajnik savinjske podružnice, l. 1911 sodnik *Tiller* iz Gornjega grada, ki je prevzel funkcijo predsednika savinj. podružnice po Kocbekovem odstopu. L. 1913 je vpisan predlanskem umrli *Rajko Vrečer*, zaslužni turistični delavec iz Žalca, 8. 7. 1914 pa je vpisal turo Dunaj — Ljubljana — peš *Pavel Kunaver*, ki je takrat že imel za seboj trdo šolo »Drena«. Leto nato beremo ime *dr. Jožeta Rusa*, takrat suplenta, ki je v planinski literaturi znan iz polemike z dr. Julijem Kugjem. Prišel je spoznavat ožjo domovino prof. dr. Herleta. Šel je preko Kamnika na Menino, nato na Lepenatko, v Logarsko dolino, čez Pavličev vrh v »Kisilino« (Belo), nato pa ob Kokri v Kranj.

S Kocbekom se je 1. 8. 1912 vpisal dr. Ernest Kalan, kasnejši dolgoletni odbornik savinjske podružnice. Dr. Ernest Kalan je poleg Kocbeka v knjigi največkrat vpisan. L. 1911 se je v knjigo vpisal *dr. Henrik Tuma*. Znameniti planinski pisatelj in alpinist je šel iz Bistrice na Planjavo, Ojstrico, čez Škarje v Logarsko, nato čez Robanov kot na Korošico in odtod spet v Bistrico.

Po prvi svetovni vojni se 11. 9. 1919 vpišejo *Vladimir, Miroslav* in *Bogomil Kajzelj*. Šli so iz Ljubljane v Kranj, odtod na Jezerško, v Železno kaplo, na Obir, čez Št. Lenart k sv. Duhu, v Solčavo in Logarsko dolino, odtod so se preko Jermanovih Vrat vrnili v Ljubljano.

Vrsto vidnejših planincev zaključujeta na zadnji strani knjige predsednika mariborske podružnice SPD *dr. Davorin Senjor* in *dr. Ljudevit Brence*.

FRAN KOCBEK

Kocbek se je v knjigo prvič vpisal 8. jul. 1893. Bil je na Okrešlju s Pavlo Hofbauer, Vilmo Kocbek in šol. nadzornikom Jankom Trobejem. K svojemu podpisu je pridejal še epiteton »hudi magister iz Gornjega grada«. To pa je tudi edina opomba pri vseh 68 njegovih vpisih, ki jih v knjigi najdemo od l. 1893 do 1924. Kocbek se je držal napotila dr. Frisehaufa, da spada v knjigo stvaren podatek o

turi in nikoli ni posegel po kakršnemkoli komentarju. Večji del se je samo podpisal in pristavil datum. Pred prvo svetovno vojno in po njej je bil v Solčavi nekajkrat v družbi vidnejših lokalnih političnih veljakov, večji del pa ga je na potih po prvi svetovni vojni spremljala hčerka. Njegove ture so večinoma povezovala vsa tri planinska področja slovenske tromeje na Okrešlju (Štajerske—Kranjske—Koroške): Gornjo Savinjsko, Belo in Jezerško, manjkrajt Kamniško Bistrico. Knjiga nam zvesto hrani dokaze, da je bil Kocbek velik hodec, da je aktivno obvladal planinski teren, kateremu se je posvetil, da ga je večkrat prehodil po dolgem in počez. Treba je k tej knjigi primerjati še tisto na Menini iz l. 1898 do l. 1908, v kateri je Kocbek tudi največkrat vpisan.

POLEMIČNI IN ŠOVINISTIČNI VPISI

Knjiga vsebuje nekaj drastičnih dokumentov, ki govore o narodno obrambnem značaju slovenskega planinstva in o nemškem šovinističnem prepričanju, da ostane ta dežela nemška. Navedel bom najbolj značilne.

L. 1883 se je četrtošolec mariborske gimnazije Makso Konečnik, ki je bil na počitnicah v Mozirju, vpisal slovensko. Neznana roka mu je v gotici pripisala: Ali se to spodobi učencu nemške gimnazije? Vseslovanskemu, hejslovanskemu navdušenju, ki se v knjigi očituje l. 1889, je nekdo pripisal parodijo Hej Slovani, harduš.

L. 1887 se je nek E. Kr. oglasil kot prikrit antisemitist. Sigmundu Rosenfeldu in Albertu Rohnu, ki sta napisala, da sta iz Dunaja, je pripisal, da sta iz Jeruzalema in »Ziona«, Solčavi pa, da je zaradi cionizma oskrunjena. 7. 9. 1900 je Maks Mörtl iz Maribora pripisal v gotici: Heil Allddeutschland! Slovensko pero je pripisalo: Preat! Marš v Prusijo! L. 1902 je gost Fr. Maya iz Celja Gussenbauer iz Floridsdorfa, pripisal Heil. Nekdo je Mayu pridejal »lutršfar«, »Heil« s tremi klicaji pa je menda prečrtal vpisnik sam. 12. 7. 1905 se je nemško vpisal Robert Hren iz Gornjega grada, »abiturient aus Cilli«. Isti Hren se je z »Bergheil« vpisal tri leta za tem kot študent gozdarstva. Obakrat mu je neznana roka popravljala napake in pripisala: »Aufschneider«. L. 1906 se je tretješolec Bakšič iz Ljubnega vpisal po nemško. Nekdo mu je pripisal: Piškav fantič, rojen na Ljubnem, je že po-

zabil, da je govoril prvo besedo slovensko. Čez ves vpis pa z velikimi črkami: Neumnost!, k imenu samemu pa: Nemčur! 14 dni za tem, 10. 8. 1906 je dr. Walter iz Celja vpisal najbolj surov šovinizem, kar ga je v tej knjigi: »Naj sleherni nemški narodni izdajalec — morebiti prof. Frischauf enega pozna — pogine v svoji lastni sramoti in gnusu.« (Möge jeder deutscher Volksverräter — vielleicht kennt prof. Frischauf einen solchen — in seiner eigenen Schmach und Schande zugrunde gehen.)

Nekdo je v nemščini pripisal: Po tem se pozna nemški nori šovinizem. (Dadurch erkennt man den deutschen Esels — Schovinizismus!)

Vpisu dr. Horjaka iz Laškega v gotici: Herrlich ist unser Heimatland! je češka roka pripisala: Ta neni vaše, nybrž Slovincû!!! Hotelirju I. Terscheku, ki se je vpisal kot Hotelier aus Cilli v gotici, je nekdo pripisal: Volksverräter. Prof. Hlavaty iz Trsta, ki se je v knjigi portretiral kot hribovec z dolgo palico, je vpisal turo v nemščini. Nekdo mu je

Triest popravil v Trst, neznan roka pa je korekturo glosirala: Gott sei dank, noch nicht, druga roka pa: noch lange nicht! L. 1910 je Adolf Gussenbauer, tisti, ki se je l. 1902 vpisal v Mayevi družbi, našel na Raduhi izpodsekane nemške kažipote D. u. Ö. A. V. (V oklepaju je navedel: jedenfalls aus nationaler Bosheit). Na to ni nihče odgovoril, tudi Kocbek, ki se je dan na to vpisal, ne. 3. 7. 1913 se je nemško vpisal Adalbert Sulzer iz Prebolda. Nekdo je pripisal: Sramota! In taki ljudje se še prištevajo Slovincem! Esel bleibt Esel! Ta uboga četveronožna para je v knjigi večkrat prišla prav. Tako med drugim na naslov nadporočnika Luznerja oz. njegovih verzov, ki jih je nakoval kar za dve strani. »Ali ni vaš Pegasus sila podoben nekemu drugemu četveronožcu ali pa je ta cvetka zrasla na dvorišču kasarne?« ga vprašuje nepodpisani kritik.

18. 10. 1915 sta Korošca Holzer, učitelj iz Kaple, in Fr. Prepotnik, gimnazijec, s svinčnikom narisala Solčavo in jo okrasila s hrastovimi listi, med svoja imena pa postavila podčrtan: Heil! Po vojni jima je nekdo pripisal: Sedaj so vam grebene prikrajšali! Nek Nemeč ali nemčur je na to anonimno izbljuval psovko: Ein windischer Sauhund.

Prva svetovna vojna ni zapustila kaj prida sledov. Nekaj rekrutov je obiskalo Logarsko in se pri vpisu poslovalo od gora. Sicer pa je bilo obiskovalcev malo.

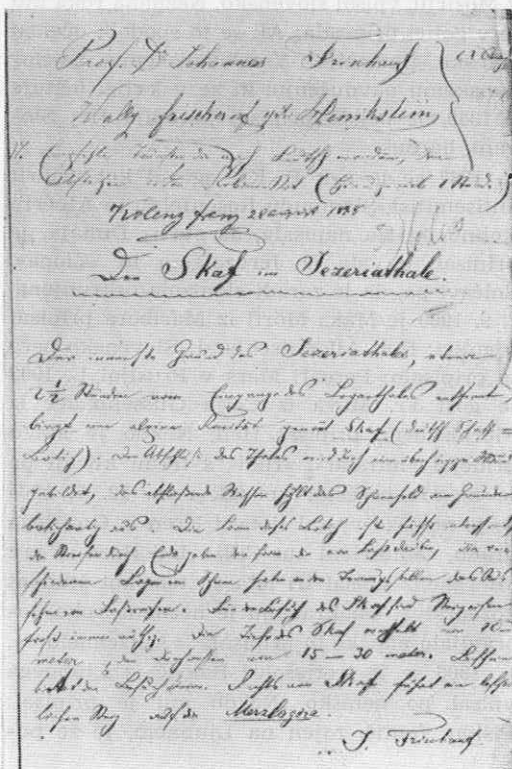
SREČKO PUNCER

O Srečku Puncerju, koroškem borcu in mladem literatu, je pisal Fran Roš⁷. Kot še stošolec si je mladi, za vse lepo vneti Savinčan 24. 5. 1915 že ogledal Logarsko in zanesen v pravem planinskem evforičnem počutju zagrešil v knjigi nekaj verzov, ki pa so vendarle drugega kova kot stotina drugih, ki so jih napisali tu mnogi bolj učeni in uglednejši možje različnih let. Ker spada Srečko Puncer med one naše komaj znane mlade literate, ki jim je bil usojen kratek vek, naj njegove pesniške izlive v Solčavi navedem:

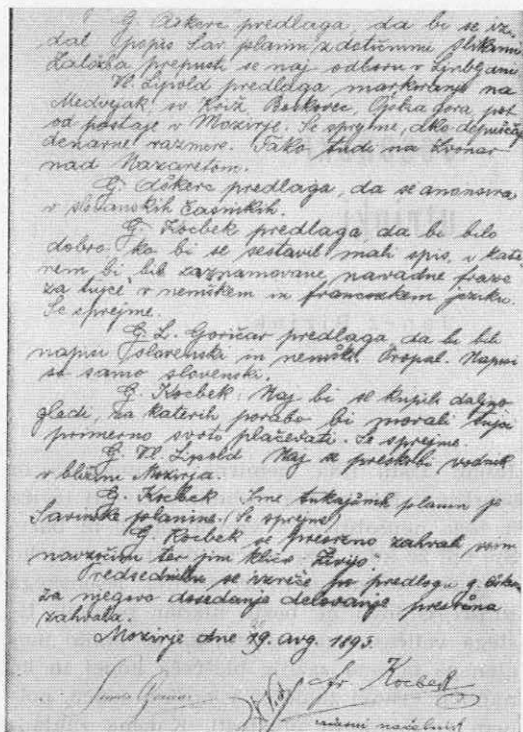
Cvetni maj —
dehteči maj —
V srcu mojem ni več maja
sever v njem razsaja,
cvetni maj,
otožni maj.

Frischaufov opis Skafa l. 1877

Foto: Pelikan

⁷ Celjski zbornik 1959, str. 331, in CZ 1957 str. 270.

List iz zapisnika o ustanovnem občnem zboru savinjske podružnice l. 1893 Foto: Pelikan

Ah, in cvet
 ljubezni cvet
 je vihar ledeni umoril,
 kar sem s tabo se zgovoril,
 nežni cvet,
 ljubezni cvet.

Mira, znaj
 le kratek maj
 s cvetjem posipa radost
 in le sen je tvoja mladost,
 pride dan
 in mine san!

Mladi Puncer je turo opravil s kolesom. Pri odhodu je še pripisal:

»Živijo Apollon! Le dolg čas mi je po Tebi, Mira.

Živijo »Kondor« in »Savinja«!!!⁸

Še na tej turi je mislil na obe dijaški družini, ki sta takrat na celjski gimnaziji nekaj pomenili. »Kondor« je bil ustanovljen l. 1913, Puncer je bil predsednik. »Kondor« je izdajal »Savinjo«, urejala sta jo Maister in Puncer. »Kondor« je celjski »Preporod«. Puncer je bil

l. 1919 urednik »Jugoslovanskega korotana« v Celovcu in padel pri Vovbrah 29. apr. 1919. Takoj za Puncerjem so se vpisali avstrijski oficirji, ki so z avtomobili prišli iz daljne Poljske in vpisali znano geslo: Gott strafe England, zerschmettere Italien. Za Gott strafe je nekdo pripisal še — Deutschland.

Srečko Puncer je prišel še enkrat po slovo od solčavskega sveta. 20. III. 1916 se je predstavil kot osmošolec, rekrut-aspirant. Stvar, za katero je dal svoje mlado življenje, slovenska Koroška, je v solčavski knjigi pustila skromno, a dobro vidno sled na str. 381, kjer so se 28. junija 1920 vpisale tri Korošice, med njimi Anica Pavlič iz Bele, ki je otožno zapisala »Planine krasne ve moj raj, mi tudi ločimo se zdaj. Zbogom narodna Solčava! Bog z nami v neodrešenem Korotanu, a upamo, da skoraj svobodnem. Živijo Jugoslavija.« Francka Novak pa je prišla iz Velikovca čez Pavličeve stene v Solčavo in vzdihnila: »Prišel je dan, ko Slovenec sam je svoj gospod.« Zvezo s koroško Belo je pretrgala državna meja. Vzpostavili so jo za nekaj časa slovenski partizani med drugo svetovno vojno, po njej pa je bila še bolj tenka, saj so vse do l. 1951 veljali od Luč naprej posebni obmejni predpisi.

Poleti l. 1962 pa so začeli gozdarji iz Nazarja nadelavati gozdno cesto v Matkov kot. S tem so storili prvi korak, da se uresniči sen starega dr. Frischaufa, ki se je gnal za cesto iz GSD v Kaplo. Slovenski posestnik Pavlič je s svoje strani gozdno cesto za kamione na mejo že potegnill. V l. 1963 se cesta z naše strani gradi naprej.

K POGlavJU O AŠKERCU (gl. PV 1963/7, str. 326)

Rasto Pustoslemšek nam poroča o Aškercu v spisu »Moji spomini na Antona Aškerc«, Aškerčev zbornik, Celje 1957, str. 145, da sta ga pričakovala v Lučah z Vladimirjem Herletom, Pustoslemškovim bratrancem, ker jima je obljubil, da bo šel z njima v Robanov kot. Prišel je kasneje, kot je obljubil, in je »Pri Majdetu« (današnje gostišče »Raduha«) vpisal v knjigo:

»Naj se svet še tako suče,
 nemške pa nikdar ne bodo Luče.«
 Naslednji dan so šli peš mimo Igle v Robanov kot, kjer so jih pri Robanu lupo postregli. Aškerc se je zanimal predvsem za ljudi in za imena vrhov, planšarija v Kotu in gore tam okoli so nanj naredile silen vtis. Ko so se vrnili do Rogovilca, ga je v Solčavo spremljal Vladimir Herle, Pustoslemšek pa se

⁸ Gl. Celjski zbornik 1957, Fr. Roš, Maistrova celjska doba, str. 270.

je poslovil. V Solčavi je bil gost župnika Mi-loša Šmida, ki je po vsej Savinjski dolini slovel zaradi konciliantnosti in velike gostoljubnosti.

Pustoslemšek poroča, da se je Aškerc tudi tedaj močno zavzemal za pisavo »Savina«, ker je slišal izgovarjavo »Savna«.

Fran Kocbek, šolnik in planinski pisatelj, roj. l. 1863 v Ločkem vrhu pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah. O njem je obširno pisal v PV Branko Zemljič ob 60-letnici PD Celje, gl. PV 1953, 522.

Roblek Franc, gospodar, politik in hmeljar, roj. 1865 v Zalcu, umrl v Celju. L. 1902 je vodil gradnjo hmeljarne, ki je postala središče hmeljne kupčije. L. 1911 je ustanovil Hmeljarsko društvo v Zalcu, bil med prvo svetovno vojno žalski župan, vnet planinec in lovec, njegova je zasluga, da se je po prvi vojni zgradila cesta iz Solčave v Logarsko dolino.

Müllner Alfonz, arheolog, roj. l. 1840 v Velikovcu, sin zdravnika v Komendi, umrl l. 1918 na Dunaju. L. 1889 je po Deschmannovi smrti postal kustos drž. muzeja, l. 1903 je odšel na Dunaj in postal znanstveni referent ministrstva za javna dela. L. 1909 je izdal knjigo »Geschichte des Eisens in Krain, Görz und Istrien« (opomba k PV 1963/7, str. 326).

Dr. Juro Hrašovec, prvi slovenski župan v Celju.

Milan Lemež, roj. 1891 v Mariboru, odvetnik, politik, publicist, bil l. 1918 komisar pri soc. skrbstvu pokrajinske vlade za Slovenijo, kot član komunistične stranke član konstituante (1920-1) in ljubljanskega občinskega sveta.

Ivan Marsel, dolgoletni odbornik ljubljanske planinske matice.

Srečko Puncer, roj. l. 1895 v Loki pri Zid. mostu, maturiral v Celju l. 1916, l. 1918 bil v Malgajevi četi na Koroškem. Bil je pred in med prvo svetovno vojno osrednja osebnost slovenskega narodno radikalnega dijaštva v Celju.

NOVE METODE ZA OBRAMBO PRED PLAZOVI so prikazovali na konferenci FAO v španskih Pirenejih. V srednji Evropi te metode niso bile poznane. Gre za tri različne branike, ki zavirajo in ukrote plazove še v grapah, preden se spuste v plaznice. Zaviralni jezovi del plazu zadržijo, manjši del pa spuste skozi škrbine v jezu. Poleg tega so še drugačne naprave, ki amortizirajo silo plazov, vse seveda iz železobetona in močnih stebrov, na posebne načine povezanih med seboj. V Pirenejih se plazovi prožijo, ko je sneg visok do 40 cm. Zato so bili tam prisiljeni, da se pobrigajo za učinkovitejše metode.

Jesenski utrinki

Janez Bizjak

Jesen! Tista tiha, nemirna, skrivnostna in očarljiva! Koliko nepozabnih doživetij izvira iz tega neusahljivega vrelca lepote in barv. Ste bili že kdaj tako srečni, da ste kje visoko v gorah občudovali prebujenje jesenskega jutra? Gotovo ne boste nikdar pozabili tistega veličastnega prizora, ko se preko meglenega oceana razlije bleščeča kopel in ko najvišji vrhovi zablešče v novem soncu, polnem življenja in prostosti. Kakšna zakladnica in kombinacija barv! Noben umetnik jih ne zmore. Le malo ljudi ve, da je v gorah najlepše takrat, ko so zaprte planinske kočice. To je čas od zgodnje jeseni do pozne pomladi. Čas tihe harmonije mavričnih barv in čas mogočnih simfonij plazov in ledenih viharjev. Za nekaj mesecev postanejo gore naše, ko se spet razgrnejo v svet miru in hrepenenja. Na poteh se srečujemo sami znanci in tovariši. Z vsakega obraza je moč odkriti skrivnostno in neuničljivo željo, ki nas povezuje v eno: željo po velikih dejanjih, ki klešejo človekovo notranjost. V težkih trenutkih iščemo v osamljenih stenah smisel življenja. To iskanje nas spremlja tudi na vseh neskončno dolgih zimskih turah ali na divjih vožnjah preko tisočerih lesketajočih se pobočij, po katerih se vijejo valovite sledi naše turne smuke. Toda iskanje ni zaman! Zato je naša pot v dolino vesela in govornica je pesem — novemu življenju.

PRESENEČENJE V SKUTI

V prijaznem oktobrskem jutru sva s Pavle-tom kot edina potnika izstopila na Jezerskem iz avtobusa. Namenjena sva bila na enote-densko potepanje po Savinjskih Alpah. Na-